

16/05/2025 (E)

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

4	5	4	6	3
---	---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	2	6
---	---	---	---

M.Ed. (Gen.) 4th Semester
(2055)

EDUCATION FOR DIFFERENTLY ABLE-IV (In all Mediums)

Paper : V, VI & VII - E05-INE-IV

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 60

Note :— Attempt **ONE** question each from Units I, II, III & IV. All questions carry equal marks. Unit V is compulsory.

UNIT-I

1. What do you mean by Inclusive Education ? Discuss the models of inclusive education. Highlight the advantages of Inclusive Education for society. 2,5,5
2. Discuss in detail the National Policy for Disabled, 2006 in support of Inclusion in classrooms. 12

UNIT-II

3. What are the characteristics of cerebral palsy and learning disabilities ? Explain with suitable example. 6,6
4. Importance of early detection can never be overestimated. Discuss the statement. 12

UNIT-III

5. Discuss the concept, need and importance of adaptations for children with diverse needs. 12
6. How would you use technology for benefit of differently abled ? Give illustrations to support your answer. 12

UNIT-IV

7. What are the guidelines of alternate curriculum adaptation of Language, Yoga and Drama to teach the child with diverse needs in inclusive classroom ? 12
8. Discuss multicultural and multigrade teaching with examples. 12

UNIT-V

9. Write short notes on :
 - (a) Special Education
 - (b) Giftedness
 - (c) Changing attitude of society towards CWSN
 - (d) Teacher preparation curriculum as per NCF 2005. 3×4

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- यूनिट I, II, III और IV से प्रत्येक में से एक प्रश्न हल करें। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं। यूनिट-V अनिवार्य है।

यूनिट-I

1. समावेशी शिक्षा से आपका क्या अभिप्राय है ? समावेशी शिक्षा के मॉडलों पर चर्चा करें। समाज के लिए समावेशी शिक्षा के लाभों पर प्रकाश डालें। 2,5,5
2. कक्षाओं में समावेश के समर्थन में विकलांगों के लिए राष्ट्रीय नीति, 2006 पर विस्तार से चर्चा करें। 12

यूनिट-II

3. सेरेब्रल पाल्सी और सीखने की अक्षमता की विशेषताएँ क्या हैं ? उपयुक्त उदाहरण के साथ समझाएँ। 6,6
4. प्रारंभिक पहचान के महत्व को कभी भी कम करके नहीं आंका जा सकता। कथन पर चर्चा करें। 12

यूनिट-III

5. विविध आवश्यकताओं वाले बच्चों के लिए अनुकूलन की अवधारणा, आवश्यकता और महत्व पर चर्चा करें। 12
6. आप दिव्यांगों के लाभ के लिए प्रौद्योगिकी का उपयोग कैसे करेंगे ? अपने उत्तर के समर्थन में उदाहरण दें। 12

यूनिट-IV

7. समावेशी कक्षा में विविध आवश्यकताओं वाले बच्चे को पढ़ाने के लिए भाषा, योग और नाटक के वैकल्पिक पाठ्यक्रम अनुकूलन के दिशानिर्देश क्या हैं ? 12
8. उदाहरणों के साथ बहुसांस्कृतिक और बहु-ग्रेड शिक्षण पर चर्चा करें। 12

यूनिट-V

9. निम्नलिखित पर संक्षिप्त टिप्पणियाँ लिखें :
 - (a) विशेष शिक्षा
 - (b) प्रतिभाशाली
 - (c) CWSN के प्रति समाज का बदलता रवैया
 - (d) NCF 2005 के अनुसार शिक्षक तैयारी पाठ्यक्रम। 3×4

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- यूनिट I, II, III अਤੇ IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ। ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਡਲਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਸਮਾਜ ਲਈ ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 2,5,5
2. ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਾਰਜਤਾ ਨੀਤੀ, 2006 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਸੇਰੇਬ੍ਰਲ ਪਾਲਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ? ਢੁਕਵੀਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ। 6,6
4. ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖੋਜ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਥਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਵਿਭਿੰਨ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲਤਾਵਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12
6. ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ ? ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿਓ। 12

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਸੰਮਿਲਤ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾ, ਯੋਗ ਅਤੇ ਨਾਟਕ ਦੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ ? 12
8. ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਗ੍ਰੇਡ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਤ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (a) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ
 - (b) ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ
 - (c) CWSN ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਬਦਲਦਾ ਰਵੱਈਆ
 - (d) NCF 2005 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਆਪਕ ਤਿਆਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ। 3×4